

Мониторинг извештај

**од процесот на подготовка на програмите и буџетот на општина Тетово
во однос на пристапот до услуги од сферата на економски развој /
економско зајакнување на жени**

Здружение на граѓани “Женски Форум - Тетово”
Мониторки: Слаѓана Јосифоска, Џане Крешова

Тетово
Мај 2016

Содржина:

1. Вовед.....	3
2. Методологија на мониторингот	4
3. Резултати од следење.....	5
3.1. Фаза I. Идентификација на Тековниот статус на приоритетот: Пристап до услуги од сферата на економски развој /Економско зајакнување на жени.....	5
3.2. Фаза II. Следење на процесот на Консултации заради идентификација на проблеми и прибирање предлози за мерки Каков е третманот на приоритетот: Пристап до услуги од сферата на економски развој /Економско зајакнување на жени, во овој процес?.....	6
3.3. Фаза III. Следење на процесот на Подготовка на програмите /годишните планови за 2016 Каков е третманот на приоритетот во овој процес?.....	7
3.4. Фаза IV. Следење на процесот на Усвојување на програмите /годишните планови за 2016 Каков е третманот на приоритетот во овој процес?.....	8
3.5. Фаза V. Следење на процесот на Планирање на буџетот за 2016 Каков е третманот на приоритетот во овој процес?.....	8
3.6. Фаза VI. Следење на процесот на Усвојување на буџет Каков е третманот на приоритетот во овој процес?.....	9
4. Заклучоци.....	10
5. Препораки	11

1. Вовед

Овој извештај е изработен од страна на Здружението Женски Форум Тетово, во рамки на проектот “Родова рамноправност во локалните буџети” на Здружението за унапредување на родова еднаквост Акција Здруженска како дел од проектот на USAID за граѓанско општество, кој го спроведува Фондација отворено општество Македонија. Целта на проектот е унапредување на третманот на родовите прашања во буџетското планирање на локално ниво преку зајакнување на капацитетите и поддршка на локални граѓански здруженије за следење и застапување на родовата еднаквост во буџетските процеси.

Извештајот е резултат на следењето на буџетскиот процес во општина Тетово, кој не е само процес на балансирање меѓу приходната и расходната страна на буџетот, туку и процес на поставување на приоритети и донесување на одлуки за прашања што влијаат на секојдневниот живот врз жените и мажите и тоа на различни начини. Рамноправноста меѓу жените и мажите се однесува на еднаквиот третман во поглед на правата утврдени со законите и политиките, но и во поглед на обезбедување еднаков пристап до можностите и придобивките во општеството. Буџетските програми претставуваат главни активности кои се извршуваат согласно обврските утврдени со закон и друга правна регулатива. Програмите од различни области во надлежност на општината имаат различни позитивни и негативни ефекти врз жените и мажите.

Важноста од следење на буџетскиот процес произлегува од потребата за поголемо внимание и проактивен пристап на општина Тетово во идентификувањето на приоритетите и потребите на жените на локално ниво во процесот на подготовка, донесување и спроведување на програмите и Буџетот на општината. Ова е од особена важност и поради недоволното учество на жените во процесите на одлучување.

За здружение “Женски Форум - Тетово”, како единствено активно здружение во регионот на Тетово, кое работи на прашањето за подобрување на положбата на жената воопшто, а особено на локално ниво, беше голем предизвик да преземе чекор за следење на надлежностите, процесите на планирање и одлучување, начинот на дејствување на општинските власти и нивниот однос кон прашањата за родовата еднаквост во рамките на тие процеси.

Локалните проблеми и потреби на жените беа идентификувани преку спроведување на две фокус групи во општина Тетово, со кои беа опфатени 19 учеснички од урбани и рурални средини, со различна возраст, етничка припадност и образование. Од спроведените фокус групи беше издвоена следнава листа на услуги: Пристап до чиста вода, санирање на улиците, изградба на тротоари, изградба на пристапни рампи, дислоцирање на кафулињата од улиците, изградба на паркови, поставување на осветлување во руралните средини, воведување на јавен превоз, изградба на градинки, шелтер центар, програма за економско јакнење на жени, програми за враќање на девојчињата во училиште, решавање на проблемот со загадувањето, подобрување на комуникацијата меѓу жените и општината, субвенционирање на градинки во поголемите институции, регулирање на сообраќајот во летниот период и субвенционирање на женски спортски клубови.

Врз основа на изработените индикатори на перформанса во областите во надлежност на локалната самоуправа: инфраструктура, образование, социјална заштита, економија, вклученост во донесување одлуки и здружување на жените во општината, од страна на жените од фокус групите беа дадени збирни оценки и опис на состојбата за секој поединечен индикатор во секоја од областите.

Со оглед на тоа што прашањето за економско јакнење на жените, од учесничките на фокус групата беше оценето со средна оценка, а истото е една од стратешките цели на Здружението Женски Форум Тетово, **пристапот до услуги од сферата на економски развој /Економско зајакнување на жени** беше селектиран како приоритетен проблем и предмет на следење во рамки на овој процес.

Мониторинг процесот и извештајот произлезен од него дават слика на моменталната состојба во општина Тетово во однос на внесувањето на родовата компонента во буџетското планирање на општината и третманот на приоритетниот проблем: Пристап до услуги од сферата на економски развој /Економско зајакнување на жени. Дадените препораки би можеле да придонесат за унапредување на работата на општината на ова поле и исполнувањето на обврските на општината за унапредување на родовата еднаквост на локално ниво.

2. Методологија

Општа цел на спроведување на мониторингот е обезбедување на релевантни информации за третманот на родовите прашања од страна на единицата на локалната самоуправа и подготовка на мониторинг извештај кој вклучува и соодветни препораки.

Специфична цел на следењето е да се идентификува дали и на кој начин општината ги третира потребите на жените од локалната заедница.

Предмет на следење се активностите/мерките и ресурсите на општината во однос на избран приоритетен проблем, а чие решавање спаѓа во директна надлежност на општината.

Имајќи ги предвид законски утврдените процеси на подготовка на годишните програми и буџетот на општината, како и законските обврски за унапредување на родовата еднаквост, мониторингот се фокусира на следниве општи прашања од интерес:

- Каков е тековниот статус на приоритетот: **Пристап до услуги од сферата на економски развој /Економско зајакнување на жени?**;
- Каква е праксата на информирање и консултации заради испитување на потребите и прибирање предлози за мерки од жените?;
- Дали и на кој начин механизмите за унапредување на еднаквите можности на жените и мажите се вклучуваат во консултации, планирање и одлучување;
- Какви мерки и активности се планирани во годишните планови и буџетските алокации на општината за одговор на приоритетите на жените.

Мониторингот се одвиваше врз основа на претходно подготвена најопшта методолошка рамка за следење, во која, за секоја од фазите беа содржани прашања / индикативни насоки за прибирање информации за идентификување на специфичните активности / мерки и ресурсите кои општинските власти ги планираат во однос на избраниот приоритет. Воедно прашањата делумно се однесуваат и на аспектите

поврзани со транспарентноста на планирачките и процесите на донесување одлуки, особено оние кои се однесуваат на буџетот.

Методошката рамка за следење беше развиена со активно учество на две претставнички на Здружение Женски Форум Тетово, а истата служеше за обезбедување на основните неопходни информации и аргументи за успешно застапување на потребите на жените во заедницата во која тие дејствуваат.

Следењето и проценката беа извршени од страна на претходно обучен тим од две мониторингери, претставнички на Здружение “Женски Форум - Тетово”. Следењето се одвиваше во неколку последователни чекори кои ги опфаќаат клучните фази од локалниот циклус на подготовка и усвојување на годишните програми и буџетот, имено периодот Јуни – Декември 2015.

При спроведување на мониторингот беа користени следниве методолошки техники и инструменти:

- интервјуа (со градоначалничката, координаторката за еднакви можности, раководителките на секторот за финансии и секторот за локален економски развој)
- анализа на документација (програма за работа на Секторот за локален економски развој и буџет на општината)
- набљудување,
- компаративни анализи

Начинот-методолошката алатка и можниот извор на информацијата беа определени пред секоја истражувачка активност. Податоците беа квантитативно и квалитативно организирани и забележани според однапред подготвените табеларни рамки

3. Резултати од следење

3.1. Фаза I: Идентификација на Тековниот статус на приоритетот: Пристап до услуги од сферата на економски развој /Економско зајакнување на жени

Општина Тетово нема посебна Програма за 2015 година која се однесува на приоритетот: Пристап до услуги од сферата на економски развој /Економско зајакнување на жени.¹ Од анализата на усвоените програми на општината во сектори релевантни на овој приоритет: локален економски развој и социјална заштита, забележано е дека мерки и активности поврзани со економското јакнење на жените не се содржани ниту во овие програми.²

Сепак општината во текот на 2015 година има спроведено одредени активности кои се однесуваат на овој приоритет, а во рамки на соработката со граѓански организации и меѓународни фондови и тоа: во период Јуни - Декември 2015 година, општина Тетово во партнерство со Здружение Женски Форум Тетово и Асоцијација за демократски развој на Ромите – Сонце – Тетово, ја имплементираше програмата на UNDP за Општинско корисна работа во која вклучи 5 долгорочно невработени жени и 3 Ромки, кои преку оваа

¹ Интервју со раководителката на секторот за локален економски развој Ниал Мемети на датум 07.09.2015

² Усвоените програми не се достапни на веб страната на општината, истите се добиени од правната служба на општината

програма добиваа финансиски средства во период од 6 месеци. Исто така, општина Тетово учествува со свои средства во заедничкиот фонд основан од интернационалната компанија „Еколог“ и USAID за поддршка на жени и млади во претприемаштвото, чија цел е експанзија на мали бизниси, а користта од истиот ја чувствуваат жените од Полошкиот регион. Петнаесет мали бизниси добиле грантови преку Фондот за поддршка на жени и млади претпримачи од неговото почнување со работа во март 2014 до јуни 2015.

Координаторката за еднакви можности е донекаде запознаена со проблемот за економско јакнење на жените во Општина Тетово, учествувала на неколку обуки најчесто во организација на Министерство за труд и социјална политика, а членовите на комисијата за еднакви можности на жените и мажите (КЕМЖМ) воопшто немаат сознанија за овој проблем. За прашањето за економско зајакнување на жени во општината надлежни се: локалната комисија за еднакви можности на жените и мажите, координаторката за еднакви можности во општина Тетово, сектор за локален економски развој, единица за локален економски развој и раководителката на секторот за локален економски развој. Општина Тетово не собира родово разделена статистика/податоци за економско јакнење на жените, но координаторката за еднакви можности истакна дека е свесна за неопходноста од ваквата статистика во општината и дека им е неопходна консултантска помош и соработка со женски граѓански здруженија.³

3.2. Фаза II: Следење на процесот на Консултации заради идентификација на проблеми и прибирање предлози за мерки. Каков е третманот на приоритетот: Пристап до услуги од сферата на економски развој / Економско зајакнување на жени во овој процес?

Општина Тетово досега нема пракса на организирање консултации со граѓаните заради идентификација на проблеми и прибирање на предлози за преземање на мерки во процесот на планирање на годишните програми и буџетот. Практиката на консултации се состои од директен прием на граѓаните од страна на Градоначалничката во нејзиниот кабинет, секој втор петок на кој граѓаните можат да ги изразат своите потреби кај градоначалничката во определено време од 2-5 минути.⁴

Искуствата од реализација на проекти на Здружение Женски Форум Тетово се дека ниту урбаните ниту руралните заедници не биле вклучени во ваков тип на консултации.⁵

На директните средби што градоначалничката ги има со граѓаните од општината, често се поставува прашањето за економско јакнење на жените и потребата од нивно економско осамостојување и вработување. Според зборовите на градоначалничката, на директните средби со градоначалничката има многу жени, кои се чувствуваат послободни да пристапат до општината откако има жена градоначалничка. Ова особено се однесува на жените од руралните средини во општина Тетово за кои градоначалничката е особено заинтересирана за вклучување во активности од кои тие жени ќе почувствуваат економски бенефит. (Градоначалничката даде предлог до Здружение Женски Форум Тетово, во локалниот акционен план за родова еднаквост кој што се изработува во рамки на тековниот проект поддржан од USAID и ФООМ да се предвидат и активности за економско јакнење на жени и не поттикна за аплицирање со конкретен проект кој ќе се однесува на ова прашање на повикот за предлог проекти кој го објавува општината)⁶

³ Интервју со Координаторката за еднакви можности Радмила Ангелковска на датум 09.09.2015

⁴ Интервју со раководителката на секторот за финансии Ермира Фида на датум 06.10.2015

⁵ Проект “Граѓанска акција за родова еднаквост”

⁶ Интервју со градоначалничката на општина Тетово Г-ѓа Теута Арифи на датум 15.12.2015

Податоците за исходот од овие средби со граѓаните/жените, не се достапни за да можат јавно да се видат приоритетите на граѓаните.

Општината објавува и јавни анкети на својата интернет страна кои траат по 5 работни денови.⁷ Увидот во информациите на интернет страната на општината покажува дека прашањето на економско јакнење на жените никогаш не било предмет на овие анкети.

Практиката на проактивен пристап во консултирање со граѓаните особено жените вообичаено се одвива во рамките на проекти на граѓански здруженија и соработка со меѓународни организации, таков пример е проектот за родово одговорно буџетирање на UN Women кој се имплементира во општина Тетово. Во рамки на овој проект се креира Стратегија за родова еднаквост во кој процес општината планира да ги вклучи и женските граѓански здруженија како Здружение Женски Форум Тетово, кои имаат секојдневни контакти со жените и спроведуваат истражувања за нивните приоритети и потреби кои се планира да бидат земени предвид и да се вклучат во стратегијата.

Организирање на консултации со граѓаните особено жените, не практикуваат ниту механизмите за унапредување на еднакви можности на жените и мажите на локално ниво како координаторката за еднакви можности и членовите на Комисијата за еднакви можности на жените и мажите (КЕМЖ). Тие не спровеле и не учествувале во ваков тип на активности - консултации заради идентификација на проблеми и прибирање предлози за мерки воопшто и конкретно по однос на приоритетот пристап до услуги од сферата на економски развој/економско зајакнување на жени.⁸

Единствена активност на Координаторката за еднакви можности за давање предлози и мерки по однос на приоритетот е нејзиното учество како член на работната група за изработка на локален акционен план за родова еднаквост на општина Тетово кој се изработува од страна на Здружение Женски Форум Тетово во рамки на проектот "Граѓанска акција за родова еднаквост" поддржан од USAID и Фондација отворено општество Македонија (ФООМ).⁹

Преку ова уште еднаш се потврдува дека активностите на механизмите за родова еднаквост на локално ниво не се иницирани од самата општина, туку зависат од проекти на граѓански здруженија и меѓународна соработка.

3.3. Фаза III: Следење на процесот на Подготовка на програмите /годишните планови за 2016. Каков е третманот на приоритетот во овој процес?

Периодот на подготовка на нацрт плановите во општина Тетово е во текот на месец Октомври.

Од увидот во усвоените програми и планови за 2016 година¹⁰ во општина Тетово евидентно е отсуството на мерки и активности поврзани со економско јакнење на жени. Според раководителката на секторот за локален економски развој, ваков тип на активности се планира да бидат предвидени во Стратегијата на Секторот за локален економски развој, чијашто изработка е во тек, а исто така се очекува сите програми по сектори да бидат родово одговорни што за општината произлегло како обврска од вклученоста во проектот за родово одговорно буџетирање на UN Women. Потребата од внесување на вакви мерки се јавила и како резултат на средбите на градоначалничката со жените особено од руралните средини и иницијативите од Здружение Женски Форум Тетово.

Координаторката за еднакви можности на жените и мажите, не била вклучена на било каков начин при подготовката на програмите и годишните планови по сектори за

⁷ Увид во информациите на интернет страната на општината

⁸ Интервју со координаторката за еднакви можности Радмила Ангелковска на датум 15.10.2015

⁹ Проект "Граѓанска акција за родова еднаквост"

¹⁰ Планови и програми на општина Тетово за 2016 година

2016 година. Таа ниту била консултирана, ниту дала предлози по однос на истите. Дополнително Општина Тетово нема подготвено посебна програма со мерки за унапредување на еднаквите можности на жените и мажите за 2016год, во кој би биле воведени мерки и активности поврзани со економско зајакнување на жени.¹¹

До овие информации е дојдено преку спроведени интервјуа со раководителката на секторот за Локален економски развој и раководителката на секторот за финансии на општина Тетово¹²

3.4. Фаза IV: Следење на процесот на Усвојување на програмите /годишните планови за 2016

Во општина Тетово, ниту една предлог програма на секторите, до сега не е дадена на разгледување од страна на Координаторката за еднакви можности и КЕМЖ, па следствено на тоа Координаторката за еднакви можности и КЕМЖ немаат поднесено предлози и мислења за подобрување на предлог програмите и програмите по сектори во општина Тетово.¹³

По однос на предметот на наш интерес: пристап до услуги од сферата на економски развој /економско зајакнување на жени, единствено, усвоената Програма¹⁴ за активности на општината во областа на Локален економски развој (ЛЕР) содржи одредени мерки и активности кои можат да се поврзат со овој предмет и тоа: Жени во алтернативен туризам, Рурален Клуб за традиционални занаети, Еко пазар на традиционални јадења, Организирање на Саем за кариера. Директна мерка која се однесува на жените е жени во алтернативен туризам, но за економско јакнење на жените според раководителката на секторот за локален економски развој се планира жените да се поттикнат и да бидат вклучени и во другите планирани активности како. Начинот на кој жените ќе бидат вклучени во овие активности не е утврден ниту тоа може да се верификува од постоечките програми и останува да биде предмет на следење во натамошниот период.

3.5. Фаза V: Следење на процесот на Планирање на буџетот за 2016

При процесот на следењето на тоа, каков е третманот на приоритетот: пристап до услуги од сферата на економски развој/економско зајакнување на жени во процесот на планирање на буџетот за 2016, дојдено е до информација дека динамиката на буџетскиот календар не се следи целосно. Буџетскиот календар особено не се следи во поглед на буџетската активност: објавување на содржината на предлог буџетот и негова достапност на јавноста.

Предлогот на буџетот на општина Тетово не е јавно достапен и во периодот на следење воопшто не беше објавен на веб страната на општината.

При анализата на буџетот на општина Тетово и споредбата со усвоените програми, утврдено е дека постои поврзаност на буџетот со Програмата за 2016 на Секторот за Локален Економски Развој која што беше предмет на наше разгледување. Во програмата за предвидените мерки и активности се предвидени буџетски потпрограми, без да се

¹¹ На иницијатива на Здружение Женски форум Тетово, во тек е изработка на Локален акционен план за родова еднаквост, кој се изработува од страна на работна група во која членуваат и координаторката за еднакви можности и две претставнички на КЕМЖМ, во рамки на проектот "Граѓанска акција за родова еднаквост" поддржан од USAID и ФООМ

¹² Интервјуа спроведени со раководителката на секторот за локален економски развој Ниаљ Мемети и раководителката на секторот за финансии Ермира Фида на датум 06.10.2015

¹³ Интервју со Координаторката за еднакви можности Радмила Анѓелковска на датум 10.11.2015.

¹⁴ Предлог програма за 2016 на Секторот за Локален Економски Развој.

прецизира категорија, ставка и подставка што го оневозможува идентификувањето на алоцираните буџетски средства.

Во однос на консултациите по предлог буџетот, во текот на следењето не се евидентирани повици до граѓаните на интернет страната на општината, огласи на огласна табла, средби со граѓани, посети на урбани и рурални заедници и сл. Предлог буџетот не е јавно достапен и не е објавен на интернет страната, а објавата на службени гласници не е навремена што оневозможува правовремен увид. Сето ова укажува дека не се организираат посебни консултации со граѓаните, од страна на општината ниту се организираат посебни консултации со жени по однос на предлог буџетот.

Единствена консултативна средба во организација на меѓународна организација National Democratic Institute (NDI) на која беа поканети и присуствуваа градоначалничката, претседателот на Советот на општина Тетово, претставници на граѓански здруженија, граѓани и медиуми, беше одржана во општина Тетово на 20.09.2015. Присутните беа повикани од страна на градоначалничката да дадат свои предлози и иницијативи (во моментот или на писмено во рок од 1 месец) за нивно можно вклучување во буџетот на општината за 2016 година. Со оглед на тоа што на средбата не беше даден на увид предлог буџетот за 2016, консултативната средба повеќе наликуваше на консултации заради идентификација на проблеми и прибирање предлози за мерки, што докажува дека не се прави разлика, меѓу двете фази на консултации (по однос на нацрт плановите и по однос на нацрт буџетот).

Координаторката за еднакви можности била контактирана од страна на Секторот за финансии да даде предлог буџет за активности од областа на родова еднаквост, но на крајот на месец Декември, па предлогот кој содржел мерки и активности за превенција и заштита на семејно насилство и, воопшто не бил ни доставен затоа што предлог буџетот веќе бил даден на усвојување.¹⁵

3.6. Фаза VI: Усвојување на буџет

Каков е третманот на приоритетот во овој процес?

Буџетот на општина Тетово **нема образложение** и не содржи информации за предметот на наш интерес. Пред усвојувањето, буџетот бил разгледуван само од страна на градоначалничката и од матичното тело, но не и од КЕМЖМ. КЕМЖМ воопшто не поднела мислење или амандман по однос на истиот.¹⁶

Во текот на следењето, буџетот на општина Тетово за 2016 не беше јавно достапен, а службениот гласник¹⁷ во кој е објавен само општиот дел од буџетот, без посебниот и развојниот дел и без образложение на буџетот е објавен на интернет страната на општината со задоцнување.

Економското јакнење на жените не е приоритет за финансирање, но од буџетот за 2016 година на општина Тетово се издвоени средства за активности поврзани со економското јакнење на жени што е наш предмет на интерес. Пример е потпишаниот договор за кофинансирање меѓу општина Тетово и Здружение Женски Форум Тетово.¹⁸

¹⁵ Интервју со Координаторката за еднакви можности Радмила Анѓелковска на датум 30.12.2015

Предлог со мерки и активности од областа на родовата еднаквост

¹⁶ Интервју со раководителката на секторот за финансии Ермира Фида на датум 30.12.2015

¹⁷ Службен гласник бр.32 од 05.01.2016

¹⁸ Конкурс за финансиска поддршка на проекти од областа на културата, спортот и социјална заштита под бр.15-3160/1 од 15.07.2015 и Решение за доделување на финансиски средства на организации и проекти кои ќе се финансираат од општината бр.09-6724/1 од 31.12.2015

Вкупната вредност на кофинансирање од општина Тетово изнесува 220 000 денари. Овие средства се издвоени од буџетски потпрограм **Градоначалник, буџетската категорија Субвенции и трансфери, ставка - трансфери до невладини организации, потставка трансфери до здруженија на граѓани и фондации или останати трансфери до невладини организации.**

4. Заклучоци

- И покрај тоа што економското јакнење на жените е една од надлежностите на општината особено на секторот за локален економски развој на Општина Тетово, сепак посебни програми за економско јакнење на жени не се планирани. Евидентно е отсуството на мерки и активности поврзани со економското јакнење на жени и во усвоените програми и планови за 2016 година. Единствена мерка за економско зајкнување – жени во алтернативен туризам е предвидена со програмата за Локален Економски Развој, меѓутоа не може да се утврди висината на средствата планирани за реализација на мерката.
- Планираните конкретни активности по однос на економското јакнење на жените предвидени се во рамки на соработката со граѓански здруженија и проекти кои се реализираат со фондови од развојна помош
- Надлежните механизми за унапредување на еднаквите можности на жените и мажите на локално ниво се недоволно вклучени во подготовката на програмите и буџетот на општината. Дополнително, нема востановено системи за прибирање на статистички податоци, не е подготвена посебна програма со мерки за еднакви можности, ниту се издвоени средства за финансирање
- Постоечките форми на вклучување на жените применети во процесот на планирање заради идентификација на проблеми и прибирање на предлози и мерки за финансирање се недоволни и еднонасочни
- Големiot број на жени особено од руралните средини кои се обраќаат на општината ја покажува потребата од приоритизација на нивните потреби и проблеми
- Проактивен пристап при консултациите со жените во текот на следењето е забележан единствено преку проекти на граѓански здруженија и соработка со меѓународни организации
- Во процесот на подготовка и планирање на буџетот, отсуствуваат консултации со граѓаните (повици до граѓаните на интернет страната на општината, огласи на огласна табла, средби со граѓани, посети на урбани и рурални заедници и сл) и посебни консултации со жени по однос на предлог буџетот. Буџетскиот календар не се следи целосно, особено заради фактот што нацртот на буџетот и усвоениот буџет не се јавно достапни. При процесот на планирање и креирање на буџетот, не се прави разлика, меѓу двете фази на консултации (по однос на нацрт плановите и по однос на нацрт буџетот).
- Општината ненавремено ги објавува службените гласници на својата веб страна што оневозможува правовремен увид во усвоените програми и буџетот на општината. Во јавно достапниот службен гласник, објавен е само општиот дел на буџетот на општина Тетово за 2016, без посебниот и развојниот дел од буџетот и без образложение на буџетот
- Економското јакнење на жените не е приоритет за финансирање, но од буџетот за 2016 година на општина Тетово се издвоени средства за активности за економско јакнење на жени преку кофинансирање на локално граѓанско здружение ко се занимава со ова прашање

4. Препораки

Информирање/Транспарентност

- Редовно и навремено објавување на интернет страната на општината на предлог буџетот, усвоениот буџет, предлог програмите, усвоените програми, закажани седници, дневни редови на седниците и службените гласници со комплетни информации

Консултации

- Општината да развие и практикува стандардизиран формат на консултации за прибирање мислења согласно чл. 83 – 113 од Статутот на општината
- Информациите за одржување на консултативните средби и испитување на потребите на жените и во фазата на планирање на програмите и во фазата на разгледување на нацрт буџетот да бидат јавно објавени на начини и места лесно достапни за сите жени
- Општината при идентификување на потребите на жените да ги консултира локалните женски граѓански здруженија од општината кои располагаат со информации од терен.

Генерален третман на прашањето за родова еднаквост

- Општината да усвојува годишен план со основни и посебни мерки за воспоставување на еднакви можности на жените и мажите согласно член 14 став 1 од Законот за еднакви можности на жените и мажите (ЗЕМЖ), а врз основа на испитаните потреби на жените во процесот на консултации. Годишниот план да содржи средства одвоени од буџетот на општината со висина на поединечни буџетски алокации по програми, потпрограми и ставки
- Висина на поединечни буџетски алокации по програми, потпрограми и ставки да се предвиди и за мерките во сите секторски програми на општината
- Општината да воведи пракса на систематизирање на предлозите од граѓаните прибрани преку постоечките форми на комуникација со граѓаните за истите да бидат земени предвид при планирање и буџетирање
- Механизмите надлежни за интегрирање на родовата еднаквост на локално ниво (кординатор за еднакви можности и КЕМЖМ), да развијат системи на анализа на статистички податоци, евиденција на идентификуваните потреби на жените и разгледување и давање мислење по однос на годишните програми, планови и нацрт буџетот
- Промоцијата на родовата еднаквост да не биде условена од проекти на граѓанските здруженија и средства на меѓународни организации